

Bozkırdaki ölüm köyleri

NEVŞEHİR YÖRESİNDE ARSENİKLİ SU İÇİLİYOR

Özer Akdemir

Nevşehir yöresindeki köylüler arsenikli su içiyor. Köylerde, sınır değerlerin 50 katını aşan arsenikli sular, kanser ve birçok değişik hastalık yaptığı bile bile içiliyor. Devlet kurumları ise, valilik sitesinde yayımlanan bu resmi rakamları görmezden geliyor. Jeoloji Yüksek Mühendisi Dr. Eşref Atabey'in Nevşehir Belediyesi tarafından bu yıl yayımlanan kitabı, Nevşehir'de göz göre göre işlenen cinayetleri anlatıyor. 'Nevşehir İli Tıbbi Jeolojik Unsurları ve Halk Sağlığı' adlı kitap kanser başta olmak üzere birçok hastalığa sebep olduğu bilinen, sınırının 50 katını aşan arsenikli suların Anadolu'nun tam ortasında, bozkır köylerinde içildiğine işaret ediyor.

KÖYLER ARSENİK İÇMEYE DEVAM EDİYOR

Atabey, 2008-2009 yıllarında yaptığı ve bir kısmını da Nevşehir Valiliğinden aldığı bu su tahlillerine rağmen aradan geçen yıllar içerisinde bir önlem alınmadığını "Maalesef köylerin çoğu arsenikli su içmeye devam ediyor" sözleriyle dile getiriyor. Atabey, 2013 şubat baskılı kitabında 1982-2012 yılları arasında Nevşehir ili jeoloji ve tıbbi amaçlı inceleme ve araştırmalarını sunuyor. 400 sayfalık kitapta yörenin jeolojik yapısı, enerji ve maden kaynakların yanı sıra özellikle halk sağlığına etki eden tıbbi jeolojik unsurlar incelenmiş.

BİLE BİLE GÖZ YUMULUYOR

Kitabın 4. bölümü olan içme suyunda arsenik ve halk sağlığı verileri yöre halkının yıllardır nasıl bir tehlike ile yaşamış olduğunu ortaya koyuyor. İşin daha kötü tarafı bu tehlike bilimsel verilerle tespit edilmesine rağmen önlem alınmada son derece yetersiz kalınması. Yani tehlike bile bile görmezden geliniyor.

EN BİLİLEN ETKİSİ KANSER!

Atabey'in kitabında arseniğin yol açtığı sağlık sorunları ile ilgili fotoğraflar da var. Derideki renk değişimleri, dilde, ellerde ve vücudun çeşitli yerlerinde görülen keratozis olayları bu fotoğraflarla ortaya konmuş. Kitapta ayrıca arseniğin sağlığa etkileri konusunda da önemli bilgiler bulunuyor. Uzun yıllar arsenik içeren suların içilmesinin en bilinen etkisinin kanser olduğunun altı çiziliyor. Kanserin dışında arsenik, deri hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları, kalp damar hastalıkları, sindirim ve üreme yolu hastalıkları gibi birçok sağlık sorununa da yol açıyor.

'PEK ÇOK ARAŞTIRMA YAPTIM'

Kitabındaki bilgilerle ilgili görüşlerini aldığımız Atabey, içme suyunda arseniğin bulunma sınır değeri WHO standartları gereği 1993 yılında litrede 10 mikrograma indirildiği bilgisini verdikten sonra şunları dile getiriyor: "AB bu oranı 0 mertebesine indirmeye çalışıyor. Maalesef Nevşehir yöresindeki içme suları sınır değerler üzerinde arsenik içermektedir. Bununla ilgili pek çok araştırma yaptım" Atabey en sonunda 2009 yılında Çökek, Sarıhıdır köyü ile birkaç köyde arsenik arıtma tesisleri kurulduğunu, ama bunların durumlarını bilmediğini söylüyor. Öte yandan aralarında TÜBİTAK'ın da bulunduğu bir komisyon, Nevşehir yöresindeki çeşitli köylerde sağlık taraması yaptı. Raporun birkaç hafta sonra yayımlanacağı söyleniyor.

BUNUN ADI CİNAYETTİR!

Eşref Atabey'in kitabında yer verilen içme sularındaki arsenik değerleri ile ilgili yorumlarını aldığımız Ege Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ali Osman Karababa, sorumluzu, günde iki litre su tüketen bir insanın içtiği sudaki arsenik oranı ile kanser olma oranı arasındaki ilişkiyi gösteren tabloya dikkat çekerek yanıtladı; * Tablo: Yaşam boyu günde iki litre su içilen bir toplumda kanser nedeniyle teorik ölüm riski:

Sudaki arsenik miktarı (µg/L)	Öngörülen toplam kanser riski
0.5	1/10 000

1	1/5 000
3	1/1 667
4	1/1 250
5	1/1 000
10	1/500
20	1/250
25	1/200
50	1/100

Karababa, “Tablodan görüldüğü gibi sınır değeri olan 10 µg/L düzeyinde arsenikli suyu içen birisinin bile kanser olma riski 1/500. Oran 0’a yaklaştıkça düşüyor. Burada içme sularında 500 µg/L arsenik olduğu tespit edilen köyler var. Bu kanser olma oranını 10 kişide 1’e kadar yükseltiyor. Ki bu sadece arseniğe maruz kalan birisindeki kanser olma riskini gösteriyor. Başka etmenleri de işin içine katarsak bu oran çok daha yüksek çıkabilir. Kısacası bunun adı cinayettir” diye konuştu.

SULAR ARSENİK KAYNIYOR

Jeoloji Yüksek Mühendisi Dr. Eşref Atabey’in arsenikli suyla ilgili yaptığı kendi araştırmalarının yanı sıra, 2 Aralık 2008 tarihinde Nevşehir Valiliğinden de aldığını belirttiği 247 ve 248. sayfadaki çizelgede bazı köylerin içme suyundaki arsenik oranları şöyle:

İlçe ve Köyler:	İçme sularındaki arsenik konsantrasyonu (µg/l)
Nevşehir – Basansarnıç Köyü, Çiftlik Köyü	125.5 µg/l 80.1 µg/l
Ürgüp -Çökek Köyü, Sarıhıdır Köyü	111 µg/l 128 µg/l
Kozaklı -Karahasanlı Köyü	> 500 µg/l
Gülşehir –Gülpınar Köyü, Dadağı Köyü	146.8 µg/l 401.9 µg/l
Avanos - Küçükayhan Köyü	111 µg/l
Hacıbektaş – Mikail köyü Aşağıbarak Köyü Killik köyü	72 µg/l 84 µg/l 212 µg/l

BİR SİYANÜRLÜ MADEN EKSIKTİ!

Suyu arsenikli olan Nevşehir yöresi, bir de siyanürlü altın madeni üretimi için gün sayıyor. Bu girişim de KOZA Altın Şirketine ait. Altın madeni, yöre halkı üzerindeki tehdidin katlanması anlamına geliyor. Bilim insanları tarafından “en vahşi yöntem” denilen açık havada siyanür kullanımı yöntemiyle yapılacak olan altın üretimi için gerekli olan tonlarca suyun nereden alınacağı bilinmiyor. Şirketin Himmetdede Projesi adı altında tanıttığı sayfada bu yönde bir bilgi yok. Himmetdede’de işletilmek istenen altın madeni ile ilgili bir bilgisinin olmadığını aktaran Dr. Eşref Atabey, “Siyanür liçi için kullanılacak su, Kızılırmak Nehri yerine havzalardaki yer altı suyundan temin edilecekse sıkıntı olacağı aşikar. Yeterli yer altı suyu olmadığı gibi, liç için yer altı suyu çekildiğinde havzalardaki kuyulardaki su seviyeleri düşecek, belki kuruyacak, tarımsal ve içme suyu temininde büyük karmaşa olabilecektir. Herhalde bu durum bilimsel yoldan çevreyi ve yer altı suyunu etkilemeden çözülmüştür” dedi.

(İzmir/EVRENSEL)

Kütahya İğdeköy'de arsenik nedeniyle böyle yaralar oluşmuştu.

FOTOĞRAFLAR: Dr. Eşref Atabek